

Zofia z Kuczyńskich Ruebenbauerowa (1913 – 2010)

Urodziła się 26 lipca 1913 we Włocławku na Kujawach. Zmarła 15 października 2010 w Ottawie, Ontario, Kanada i jest pochowana na Pinecrest Cemetery w Ottawie. Córka Szczepana Mieczysława, ziemianina i Józefy (Ziuty) z Wróblewskich. Romanistka, żołnierz Narodowej Organizacji Wojskowej (NOW) i Armii Krajowej (AK). Pochodziła ze szlacheckiej rodziny ziemiańskiej Kuczyńskich, herbu Ślepowron, osiadłej od pokoleń w majątku Tumipadły na Kujawach. Była wychowana w duchu patriotyzmu i oddania Bogu.

Wykształcenie

Szkolę średnią ukończyła w Bydgoszczy, studiowała na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Warszawskiego do 1939. Po wojnie ukończyła romanistykę (licencjat), Université libre de Bruxelles, w Belgii w 1951.

Przed wojną

W latach młodości członkini organizacji studenckich chrześcijańsko-narodowych. Uprawiała lekkoatletykę w AZS. Życie sportowe i z naturą rozwinęło w niej siłę fizyczną i hart woli.

Czas wojny

W 1939 r. jeszcze przed wybuchem wojny zgłosiła jako ochotniczka do służby medycznej w Wojsku Polskim. Podczas kampanii wrześniowej służyła jako sanitariuszka w Samodzielnej Grupie (SG) „Polesie” gen. bryg. Franciszka Kleeberga i wzięła udział w krwawej ale zwycięskiej bitwie pod Kockiem 6 października 1939 r. Uniknęła niewoli i powróciła do stron rodzinnych na Kujawach. Była świadkiem zamordowania swego Ojca przez Niemców, gdy nie chciał się ukłonić im gdy przejeżdżał przez pola należące do rodzinnego majątku Kuczyńskich. Wkrótce potem wstąpiła do Narodowej Organizacji Wojskowej (NOW), a potem do Armii Krajowej (AK). Wzięła udział w Powstaniu Warszawskim jako łączniczka w batalionie „Kiliński”. Po upadku powstania przebywała w niewoli niemieckiej. Uwolniona przez wojska amerykańskie w 1945 r.

Po wojnie

Belgia

Po zakończeniu wojny znalazła się w Belgii i ukończyła studia z romanistyki (licencjat). w Wolnym Uniwersytecie w Brukseli (ULB - Université libre de Bruxelles) w 1947 r. Następnie podjęła pracę w Belgijskim Czerwonym Krzyżu, a następnie w Międzynarodowym Towarzystwie Gazyfikacji Podziemnej w Liège, w stolicy Walonii. Tam poznała inż. Jerzego Ruebenbauera, absolwenta Politechniki Lwowskiej. Jerzy pracował wtedy jako asystent na Politechnice w Liège. Po zawarciu związku małżeńskiego wyemigrowali do Kanady w 1952 r.

Kanada

Zofia Ruebenbauer z mężem przybyła do Montrealu gdzie była wtedy znaczna kolonia polska, w której główną rolę odgrywała emigracja wojskowa, a także duża grupa inżynierów i naukowców. Rozpoczęła pracę jako asystentka w firmie adwokackiej oraz jako nauczycielka jęz. francuskiego. Po uzyskaniu przez męża pracy w kanadyjskim ministerstwie Robót Publicznych (Public Works Canada) zamieszkała w Ottawie. W stolicy Kanady od początku lat 50-tych ub. wieku Zofia Ruebenbauer rozpoczęła ożywioną działalność kulturalną w kołach Polonii ottawskiej. Razem z mężem założyli Okręg Ottawski Kongresu Polonii Kanadyjskiej oraz ożywili działalność najstarszej organizacji polonijnej w Ottawie – Klubu Polsko-Kanadyjskiego, który powstał w 1938 r. Zofia pracowała wtedy przez dwa lata jako nauczycielka jęz. francuskiego w YWCA (Youth Women Chirstian Association). Ruebenbauerowie osiedlili się w dzielnicy wiktoriańskiej Glebe, przy 307 First Avenue, gdzie ich dom wkrótce stał się centrum życia Polonii ottawskiej. Trudno wymienić wszystkie akcje, koncerty, zbiórki pieniędzy na różne ważne cele, które organizowali wspólnie działając jako niezwykły tandem. Pracowali również dla parafii św. Jacka Odrowąża, przy budowie kościoła polskiego. Z najważniejszych ich osiągnięć można wymienić urządzenie Jubileuszu Milenium Chrześcijańskiej Polski w Ottawie w latach 1962-1967, zbiórki na Skarb Narodowy w Londynie, akcje wspierania Bibliotek Polskich – w Montrealu, Paryżu i w POSK w Londynie, zbiórki na lekarstwa i sprzęt medyczny podczas stanu wojennego w Polsce po zdławieniu Solidarności, zbiórki na biednych i dla sierot na Białorusi, Litwie, w Polsce i na Ukrainie. Zofia i Jerzy zorganizowali wiele wystaw we współpracy z Canadian Centre for Folk Studies przy National Museum of Man, wystaw filatelistycznych, Christmas Tree w National Arts Centre, i koncertów (m.in. recital znanego pianisty kanadyjskiego pochodzenia polskiego Marka Jabłońskiego w National Arts Centre). Po śmierci męża Jerzego w 1998 r., Zofia Ruebenbauerowa postanowiła z gronem przyjaciół powołać prywatną Fundację Ruebenbauerów (Rübenbauer Foundation), której celem jest pielęgnowanie dziedzictwa polskiego w Kanadzie. Fundacja została ogłoszona, na bankiecie z okazji 60-lecia Polskiego Instytutu Naukowego w Kanadzie w Museum of Man, ale formalnie zosta

Odnaczenia, nagrody i wyróżnienia

Odnaczona Krzyżem Armii Krajowej, Krzyżem Powstańczym oraz Złotą Odznaką Kongresu Polonii Kanadyjskiej.

Publikacje

Autorka artykułów nt Polonii ottawskiej w prasie polonijnej oraz kilku rozdziałów w księdze pamiątkowej 25-lecia polskiej parafii św. Jacka Odrowąza w Ottawie p.t. „Domino Deo Nostro”..

Rodzina

Po wojnie wstąpiła w 1949 w związek małżeński z Jerzym Ruebenbauerem, inżynierem i znanym działaczem narodowym w Polsce i na emigracji po 1944 r. Była jego drugą żoną. Nie posiadali potomstwa. Miała jedyną siostrę Irenę, zamężną Kłodnicką, która zmarła w Rockport, Massachusetts, USA.

Bibliografia

Aleksander Maciej Jabłoński, *Pożegnanie Zofii Kuczyńskiej, h. Ślepowron, Ruebenbauerowej*, manuskrypt., Ottawa 2010.

Domino Deo Nostro, 1957-1982, Księga Pamiątkowa na 25-lecie Parafii św. Jacka Odrowąza, Ottawa, 1982.

Edward Węgierski, *I o nich musimy pamiętać. Polityczni działacze narodowi*, Dom Wyd. „Ostoja”, Krzeszowice 2014.

/AMJ/

© Oskar Halecki Institute in Canada 2017